

**Επιμορφωτικό πρόγραμμα εξ αποστάσεως διδασκαλίας για εκπαιδευτικούς με
τίτλο**

«Αρχαία Ελληνικά και Μέση Εκπαίδευση:

Γνωστικό Αντικείμενο και Διδακτικές Προσεγγίσεις»

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΑΓΓΑΛΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ, Α.Π.Θ.

**ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ: ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΑΓΓΑΛΗΣ, ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΛΕΞΙΟΥ, ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΤΣΙΟΤΡΑΣ**

Το πρόγραμμα έχει τρίμηνη διάρκεια και περιλαμβάνει 10 θεματικές ενότητες (εξ αποστάσεως με ασύγχρονη τηλεκπαίδευση). Κάθε μία παρέχει στους εκπαιδευόμενους γενικές και ειδικές γνώσεις σε μια γνωστική περιοχή της αρχαίας ελληνικής γραμματείας, η οποία σχετίζεται με τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στη Μέση Εκπαίδευση. Οι συμμετέχοντες λαμβάνουν στην ηλεκτρονική πλατφόρμα και σε εβδομαδιαία βάση οδηγό μελέτης, υλικό μελέτης, βιντεοσκοπημένη διδασκαλία των διδασκόντων, εβδομαδιαία δραστηριότητα, υλικό για περαιτέρω μελέτη. Η επιτυχής ολοκλήρωση του προγράμματος προϋποθέτει την εκπόνηση 5 δραστηριοτήτων (με ερωτήσεις ανάπτυξης ή κλειστού τύπου, αυτοαξιολόγησης κλπ.). Προβλέπεται επικοινωνία με τους διδάσκοντες σε εβδομαδιαία βάση.

1η-3η Θεματικές Ενότητες: Έπος και δράμα (διδάσκων Χ. Τσαγγάλης)

Αντικείμενο των τριών ενότητων αποτελούν οι επικοί και δραματικοί ποιητές που περιλαμβάνονται στη διδακτέα ύλη του σχολικού προγράμματος του Γυμνασίου και του Λυκείου. Αξιοποιώντας ποικίλο υλικό (γραμματολογικό, ιστορικό, εικονογραφικό, συγκριτικό, γλωσσικό) το έπος και το δράμα παρουσιάζονται ενταγμένα στα γραμματολογικά και ιστορικά τους συμφραζόμενα, ως είδη που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένες φάσεις εξέλιξης του αρχαιοελληνικού κόσμου.

Ειδικότερα και αναφορικά με την επική ποίηση θα εξετασθεί:

(α) το πολιτικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον της αρχαϊκής εποχής μέσα στο οποίο διαμορφώθηκε το έπος,

(β) η επική θεματολογία και ο τρόπος χειρισμού του μύθου,

(γ) τα δομικά, αφηγηματικά και παραστασιακά του χαρακτηριστικά,

(δ) η σχέση του έπους με την Εγγύς Ανατολή και τους ανατολικούς πολιτισμούς,

(ε) η διαμόρφωση της *Ιλιάδας* και της *Οδύσσειας*

Όσον αφορά τη δραματική ποίηση, στόχος είναι:

(α) να ενταχθεί το είδος και οι δραματικοί ποιητές στα ιστορικά και λογοτεχνικά τους συμφραζόμενα,

- (β) να εξετασθεί ο κοινωνικός χαρακτήρας του αρχαιοελληνικού θεάτρου,
- (γ) να διδαχθούν στους εκπαιδευόμενους οι πολλαπλοί τρόποι λειτουργίας του μύθου,
- (δ) να μελετηθούν και αξιοποιηθούν όλα εκείνα τα στοιχεία που άπτονται της σκηνικής παρουσίασης της δραματικής ποίησης
- (ε) να ενημερωθούν οι εκπαιδευόμενοι για τις σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις στο αρχαίο δράμα.

4η-6η Θεματικές Ενότητες: Ιστοριογραφία – ρητορική – φιλοσοφία (διδάσκων Ε. Αλεξίου)

Με σημείο αναφοράς τους συγγραφείς οι οποίοι διδάσκονται στα σχολεία οι επιμορφούμενοι εξοικειώνονται με βασικές πτυχές της ιστοριογραφίας, της ρητορικής και της φιλοσοφίας της κλασικής περιόδου. Εξαιρετικά βοηθητική και ελκυστική για τη διδασκαλία αυτών των κειμένων στη Μέση Εκπαίδευση μπορεί να αποβεί το εννοιοκεντρικό μοντέλο διδασκαλίας με τη διαχρονική ερμηνεία αρχαιοελληνικών εννοιών (π.χ. *κλέος, δόξα, τιμή, φιλοτιμία, αγαθός, κακός, ύβρις, σωφροσύνη, φιλόπολις, εΰνους κλπ.*), οι οποίες συνοδεύουν την κοινωνική εξέλιξη από την αριστοκρατική κοινωνία του έπους στην πόλη-κράτος και την αθηναϊκή δημοκρατία (πολιτισμός ντροπής – πολιτισμός ενοχής, αξίες ανταγωνισμού – αξίες συνεργασίας, πολιτισμικά εξελικτικά σχήματα, Θουκυδίδης – μύθος Πρωταγόρα). Ειδικότερα, μέσα από τη φιλολογική ανάλυση των κειμένων αναδεικνύονται:

- (α) η ιστοριογραφική μέθοδος του Θουκυδίδη (σύγκριση με τον Ηρόδοτο) και η σημασία του έργου του ως διαχρονικού εγχειριδίου πολιτικής ιστορίας,
- (β) η ρηξικέλευθη σοφιστική και η δυναμική της ισχύος στις διακρατικές σχέσεις,
- (γ) ο κυρίαρχος ρόλος της ρητορικής στην πολιτική ζωή της αρχαίας Αθήνας,
- (δ) η αντιπαράθεσή της με τη φιλοσοφία.
- (ε) η εξέλιξη της αρχαίας φιλοσοφίας: προσωκρατική, σωκρατική, μετα-αριστοτελική περίοδος

Παραδείγματα διδακτικής πράξης με βάση τα παραπάνω συνιστούν η συστηματική ανάλυση των κειμένων: Θουκυδίδης, Λυσίας, *Ύπερ Μαντιθέου*, Ισοκράτης, *Περί ειρήνης*, Πλάτων *Πολιτεία* και *Γοργίας*, Αριστοτέλης *Ήρτορική*. Παράλληλα κείμενα από ποικίλους σύγχρονους και μεταγενέστερους συγγραφείς εμπλουτίζουν τη διδακτική πράξη.

Παράλληλα οι επιμορφούμενοι εξοικειώνονται με

- (α) έντυπα και ηλεκτρονικά φιλολογικά εργαλεία (Λεξικά, Συντακτικά, ηλεκτρονικές πηγές),
- (β) την εξέλιξη της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, την ερασμική προφορά (παρουσίαση του Classical Project –Princeton University) και τη σημασία της στην εκπαιδευτική πράξη,
- (γ) την τύχη των αρχαιοελληνικών κειμένων από την αρχαιότητα μέχρι την αναγέννηση,

(δ) τη διαχρονική προσέγγιση της ελληνικής γλώσσας, της φιλολογίας και του φιλόλογου (ουμανισμός, νεοουμανισμός, φιλολογικός ιστορισμός).

7η-9η Θεματικές Ενότητες: Διδακτική των Αρχαίων Ελληνικών (διδάσκων Β. Τσιότρας)

Το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας (ΑΕΓΓ) κατέχει κεντρική θέση στο Αναλυτικό Πρόγραμμα σπουδών των ελληνικών Γυμνασίων και Λυκείων, η σημασία του όμως στην εποχή μας δεν προσδιορίζεται μόνο στην ιστορική διάσταση αλλά κυρίως στο πλαίσιο της επικαιρότητας της εποχής μας. Στόχος του συγκεκριμένου επιμορφωτικού προγράμματος είναι να παρουσιάσει τις νέες διδακτικές προοπτικές του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών που συνιστούν τη σύγχρονη ταυτότητά του.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο αυτής της επιμόρφωσης:

(α) παρουσιάζονται και σχολιάζονται κριτικά τα ισχύοντα αλλά και τα νέα Αναλυτικά Προγράμματα (ΑΠΣ και ΔΕΠΠΣ), ο εκπαιδευτικός σκοπός, οι ειδικότεροι στόχοι της ΑΕΓΓ, οι οδηγίες διδασκαλίας του Υ.ΠΑΙ.Θ. μέσω εννοιολογικού προσδιορισμού και πρακτικών εφαρμογών,

(β) προσδιορίζονται αναλυτικά οι θεωρητικές αρχές που διέπουν μια ευχάριστη και αποτελεσματική διδασκαλία: 1) διαφοροποιημένη βάσει του λογοτεχνικού είδους διδασκαλία/περικειμενοποίηση, 2) κριτική ανάγνωση, 3) διαχρονικότητα/επικαιρότητα, 4) διδασκαλία σύμφωνα με τις αρχές της διαπολιτισμικής αγωγής/ενσυναίσθησης, 5) χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), 6) ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, κ.λπ.

(γ) παρουσιάζονται δειγματικά καινοτόμες διδακτικές προτάσεις (*σενάρια, διδακτικά παραδείγματα*), που εφαρμόζουν στην πράξη τις παραπάνω αρχές στην ΑΕΓ του Γυμνασίου,

(δ) υποδεικνύονται τρόποι δημιουργικής αξιοποίησης των καινούργιων βιβλίων αναφοράς (*Ιστορία της ΑΕ Γραμματείας, Ανθολογία της ΑΕ Γραμματείας*),

(ε) εκτίθεται και επεξηγείται διεξοδικά η προτεινόμενη μεθοδολογία βιωματικής προσέγγισης της Αρχαίας Ελληνικής Θεματογραφίας (της Θεωρητικής Κατεύθυνσης του Λυκείου) μέσω διδακτικών παραδειγμάτων.

10^η Θεματική Ενότητα. Συμπεράσματα - Ανατροφοδότηση (και οι τρεις διδάσκοντες)

Η τελική Θεματική ενότητα περιλαμβάνει:

(α) κριτική αποτίμηση του προγράμματος

(β) διατύπωση συμπερασμάτων και προτάσεων βελτίωσης